

พุทธศักราช 2124 สมเด็จพระนเรศวรมหาราชชนไก่ชนะพระมหาอุปราช

ประวัติของชาติไทย มีการบันทึกพระราชประวัติของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชว่า มีการชนไก่ชนะพระมหาอุปราช ตามบันทึกคำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การของขุนหลวงหาวัดและพงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวงประดิษฐ์อักษรดีเล่าว่า “วันหนึ่งพระมหาอุปราช กับพระนเรศวรเล่นชนไก่ ไก่ของพระมหาอุปราชแพ้ พระมหาอุปราช ก็จิตใจจึงแกล้งพูดเป็นคำเยาะเย้ยว่าไก่เฉลยเก่งชนะไก่เราได้ พระนเรศวรได้ฟังดังนั้นก็น้อยพระทัยผูกอาฆาตพระมหาอุปราช แกล้งตรัสตอบไปเป็นนัยว่า ไก่ของหม่อมฉันนี้ พระองค์อย่าเข้าพระทัยว่าจะชนะแต่ไก่ของพระองค์ จะชนเอาบ้านเอาเมืองก็จะได้” จากพระราชประวัติการชนไก่ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเพียงเท่านั้น ที่มีบันทึกไว้อย่างลอยๆ ไม่ได้บอกว่ามีการชนไก่กันที่ไหน? ปีพุทธศักราชที่เท่าไร? เพียงแต่ในบันทึกนี้มีคำว่า “ไก่เฉลย” ครูอาจารย์ที่สอนพระราชประวัติว่าสมเด็จพระนเรศวรชนไก่ชนะพระมหาอุปราช ตอนพำนักอยู่กรุงหงสาวดี ซึ่งพระเจ้าบุเรงนองได้ขอตัวเป็นบุตรบุญธรรมหรือเป็นองค์ประกัน ตั้งแต่ พ.ศ. 2107 เมื่อมีพระชันษา 9 ปี และพำนักอยู่กรุงหงสาวดีอยู่ถึง 6 ปี จึงเสด็จกลับกรุงศรีอยุธยาเมื่อปี พ.ศ. 2113 พระชันษา 15 ปี ในช่วงที่พำนักอยู่กรุงหงสาวดีถึง 6 ปีนั้น ก็ไม่ทราบว่าได้มีการชนไก่ในปี พ.ศ. เท่าไร แต่ก็มีเอกสารประวัติศาสตร์บางฉบับไม่ได้อ้างผู้แต่งกล่าวว่า สมเด็จพระนเรศวร

ชนไก่กับพระมหาอุปราชในปี พ.ศ. 2110 ซึ่งองค์ท่านมีพระชันษา 12 ปี ในช่วงที่สมเด็จพระนเรศวรพำนักอยู่หงสาวดี 6 ปี ยังทรงพระเยาว์มาก ยังหาสาเหตุแห่งการทำให้ประลองชนไก่ไม่ได้ และไม่มีสาเหตุการขัดเคืองพระทัยซึ่งกันและกัน แต่ก็เป็นเพียงความเห็นที่นำเชื่อถือได้ และได้สอนกันต่อมา มาจนถึงปัจจุบัน

สำหรับผู้อนุรักษ์ไก่ชนพระนเรศวร ควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งผู้เขียนเกิดความสงสัยมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2533 จึงได้ศึกษาประวัติศาสตร์สมเด็จพระนเรศวรเพื่อเตรียมการประกวดไก่ชนของพระนเรศวรและได้ไปถ่ายภาพศึกษาภาพการชนไก่ของสมเด็จพระนเรศวร กับพระมหาอุปราช ณ วัดสุวรรณดาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นภาพเก่าแก่มีคำบรรยายใต้ภาพว่า “พระนเรศวรฯ เมื่ออยู่หงสาวดี เล่นพนันไก่กับมังสามเกียด มังสามเกียดก็ว่าไก่เฉลยเก่ง พระนเรศวรฯ ตรัสบอกว่าไก่เฉลยตัวนี้จะพนันเอาเมืองกันต่างองค์ต่างไม่พอใจในคำตรัส พ.ศ. 2121 พระชันษา 23 ปี” สำหรับประวัติศาสตร์ไทยได้บันทึกไว้ว่าในปี พ.ศ. 2121 สมเด็จพระนเรศวรได้ทรงนำเรือพายติดตามพระยาจันจันตุ ขุนนางเขมร ที่มาขอสวามิภักดิ์ ต่อมาทราบข่าวว่าพระบรมราชาเจ้านายของตมยโกษาให้ จึงลอบลงเรือสำเภาหนีกลับเขมร เกิดยิงต่อสู้ที่ปากอ่าวเจ้าพระยา พระนเรศวรยิงถูกนายทหารชั้นผู้ใหญ่ของเขมรตายไป 3 คน แล้วเรือของ

พระยาจันจันตุได้ลม จึงหลบหนีไปได้ สำหรับภาพเขียนที่วัดสุวรรณดารามที่เก่าแก่นี้ มีการชำรุดเสียหายและมีการซ่อมแซมเมื่อประมาณ 100 ปีมาแล้ว อาจมีการผิดพลาดขึ้นได้เนื่องจากภาพชำรุด เพียงแต่มีการยืนยันได้ว่าการชนไก่และมีการทำพนันกันเกิดขึ้น

สำหรับประวัติศาสตร์สมเด็จพระนเรศวรชนไก่ชนะพระมหาอุปราชา ผู้เขียนได้ศึกษาอ่านประวัติศาสตร์ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เกิดความสับสนชัดเจนน่าเชื่อถือ จึงคิดมาลงให้ผู้อ่านได้พิจารณาด้วยจากหนังสือพระราชประวัติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระนิพนธ์สมเด็จพระกรมพระยาดำรงราชานุภาพพิมพ์แจกในการพระราชทานเพลิงศพพระยาเพชรพิไสยศรีสวัสดิ์ (แมน วสันต์สิงห์) ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส วันที่ 19 พฤศจิกายน 2505 “ถึงเดือน 12 ปีมะเส็ง พ.ศ. 2124 พระเจ้าหงสาวดีบุเรงนองสวรรคต พระเจ้านันทบุเรงขึ้นครองราชสมบัติ จึงบอกข่าวไปยังเจ้าประเทศราชให้เข้าเฝ้า ตามประเพณีเปลี่ยนรัชกาลใหม่ สมเด็จพระมหาธรรมราชา ครองกรุงศรีอยุธยาโปรดให้สมเด็จพระนเรศวรมหาราชเวลานั้นชันษาได้ 26 ปี เสด็จแทนพระองค์ ปรากฏว่าเจ้าฟ้าไทยใหญ่เมืองคังไม่ได้ไปเฝ้าตามรับสั่ง พระเจ้านันทบุเรงทรงดำริว่า จำต้องปราบเมืองคังให้เป็นตัวอย่าง สั่งให้พระมหาอุปราชา

คุมพลเมืองชาวหงสาวดีกองทัพหนึ่ง พระสังกทัต คนกล้าหาญ คุมพลเมืองชาวตองกองทัพหนึ่ง และสมเด็จพระนเรศวรคุมพลชาวกรุงศรีอยุธยากองทัพหนึ่งให้ไปตีเมืองคังเจ้านายทั้ง 3 พระองค์ตกลงให้กองทัพพระมหาอุปราชายกขึ้นไปตีก่อน ถ้าตีไม่ได้จะให้พระสังกทัต และพระนเรศวรพลัดกันเข้าตีวันต่อมาพระมหาอุปราชายกทัพขึ้นไปปล้นเมืองคังเวลากลางคืน พวกชาวเมืองต่อสู้รักษาเมืองเป็นเวลานาน จนกองทัพพระมหาอุปราชาเข้าตีเมืองไม่ได้จึงถอยทัพกลับ วันถัดมาพระสังกทัตยกทัพขึ้นไปตีเมืองคัง ก็ไม่สามารถตีเข้าเมืองคังได้เหมือนกัน สมเด็จพระนเรศวรไปตรวจท้องที่พบทางน้อยขึ้นเมืองคังได้อีกทางหนึ่ง จึงแบ่งทหารออกเป็น 2 กอง พอเวลาค่ำให้กองน้อยไปชุมนุมอยู่ด้านหน้าทางที่ พระมหาอุปราชาและพระสังกทัตเคยขึ้นไป ให้กองใหญ่ไปชุมนุมอยู่ทางที่พบใหม่พอเที่ยงคืนให้กองน้อยยิงปืนโห่ร้องเหมือนจะเข้าตีด้านหน้า ตอนดึกใกล้รุ่งให้กองใหญ่ขึ้นไปตีทางที่พบใหม่ พอเช้ามืดเข้าเมืองได้และจับตัวเจ้าฟ้าเมืองคังได้ด้วย

การตีเมืองคังนั้นเหมือนอย่างประชันกัน สมเด็จพระนเรศวรตีเมืองคังที่หลังกลับมีชัยชนะ พระมหาอุปราชากับพระสังกทัต ตลอดจนพวกที่พลก็รู้สึกอับอายศอดสู ฝ่ายพวกกองทัพไทยก็คงยินดีว่าจึงเป็นธรรมดา เลยเกิดรังเกียจกัน ในระหว่างพวกไทยในกองทัพสมเด็จพระนเรศวรกับ

จดหมายถึงบรรณาธิการ

พวกพวามอญจนมีเรื่องเล่ากันว่า วันหนึ่งสมเด็จพระนเรศวรเล่นชนไก่กับพระมหาอุปราช ไก่พระมหาอุปราชแพ้ พระมหาอุปราชกำลังขุ่นเคือง ตรัสออกมาว่า “ไก่เขลยตัวนี้เก่งจริงหนอ” สมเด็จพระนเรศวรก็ตรัสตอบไปในทันทีว่า “ไก่ตัวนี้อะว่าแต่จะพนันเอาเดิมพันเลยถึงจะชนะบ้านเอาเมืองกันก็ได้” ดังนั้น ขวณให้เห็นว่าที่สมเด็จพระนเรศวรเสด็จไปแสดงความสามารถของไทย เมื่อคราวไปตีเมืองคังนั้น พระเจ้าหงสาวดีนันทบุเรงก็คงไม่พอพระทัยที่สมเด็จพระนเรศวรมีชัยชนะ แต่ก็จำเป็นต้องชมเชยและพระราชทานบำเหน็จรางวัลถึงขนาดแล้วให้เสด็จกลับเมืองไทย

ในความเห็นของสมเด็จพระกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ซึ่งเชื่อว่าสมเด็จพระนเรศวรชนไก่ชนะพระมหาอุปราช ภายหลังจากที่สมเด็จพระนเรศวรชนะเมืองคัง พวกขมรมอนุรักษและพัฒนาไก่ชนนเรศวรทุกท่านควรยึดถือเอาปีพุทธศักราช 2124 เป็นปีที่สมเด็จพระนเรศวรชนไก่พระมหาอุปราชและต้องช่วยกันสืบค้นต่อไปอีกว่าในวันนั้นตรงกับวันที่เท่าใด? เดือนอะไร? ซึ่งควรยึดถือเอาว่าเป็น “วันไก่ชนไทย”

บรรณานุกรม

- วีระเดช พะเยาศิริพงศ์. 2543. ไก่ชนยุคโลกาภิวัตน์ ครบเครื่องเรื่องไก่ชน. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด กรีนพ้อยท์โปรดักท์ (1999).
- พลาดิษฐ์ สิทธิธัญกิจ. 2541. สมเด็จพระนเรศวรฯ ภูแผ่นดิน. กรุงเทพฯ: บริษัทไพลินสีน้ำเงิน จำกัด
- พิมาน แจ่มจรัส. 2548. นเรศวรมหาราช. กรุงเทพฯ: แปลนพรีนตัง.
- นิสิต ตั้งตระการพงษ์ ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ ประเสริฐเฟื่องฟู ปรีชา บัวทองจันทร์ และ วุฒพงษ์ ศรีเมือง. ไก่ชนพระนเรศวรมหาราชไก่เหลืองหางขาวอันลือชื่อของเมืองพิษณุโลก. พิษณุโลก: โรงพิมพ์ ตระกูลไทย.
- สมเด็จพระกรมพระยาดำรงราชานุภาพ. 2505. พระประวัติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช. กรุงเทพฯ.
- อรอุษา สุวรรณประเทศ. 2552. สมเด็จพระนเรศวรมหาราชพลังขับเคลื่อนเบื้องหลังประชาชาติ. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นตังแอนด์พับลิชชิง.

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์
ประธานชมรมอนุรักษและพัฒนาไก่ชนนเรศวร